

PAI
MÚSICA

L. D.

Luis M.ª Millet.
Casa de Remigio Arriaga.

(Por Balaguer)

Mangay Gutserit.

Tremp 19 Agost 1942.
L. Lluís M.ª Millet

Gutserit.

Volgut amic: Desitjo de tot cor que l'estada a les terres planes de l'Urgell que m'annunciaves en la teva lletra del dia 1er us sigui completament sanitària i reconfortant, amb el seu clima sec i estimulanti i amb els seus aliments forts i abundosos. Jo no sé si a vosaltres us passa el mateix, però a la costella i a mi el fet de poder menjar, sense més restriccions que la por d'un enfespa blanc de bona farina de blat, ens dona un goig inextinguible.

Els primers quinze dies de la nostra estada a Tremp la Xantipa ds va passar no gaire bé. Va sortir de Barcelona un xic indisposada d'irritació a la bufeta de l'ònia i prenent medicament. Un cop aquí dalt, la indisposició en lloc de cedir, s'anava agreujant, fins el punt de no poder sortir de casa i haver de passar la major part del dia al llit. Per sort hi ha aquí dalt un mdge força intel·ligent i amb un parell de visites i un tractament endevinat l'estat de la malalta anà millorant i ara ja fa deu o dotze dies que s'ha normalitzat gairebé del tot, i surt, i camina i està de bon humor, que és el més evident símptoma de bona salut.

Es molt graciós el que em contes de la
consulta d'en Català referent a la "Missa" "Papa
Marcel" de Palestrina, i de la seva opinió (en con-
cordància amb el F. Lujol) que Palestrina
en algun paratge no dominava prou l'escrit-
tura de les veus i que en això Victoria li era
superior. Em sembla recordar haver llegit al-
guna cosa d'això en un municipi alemany,
potser Habel, però aquest senyor ni en feia
una censura a Palestrina ni un elogi a Victoria,
constatava un fet simplement. És en un aspecte
molt més transcendental, si acas, que Victoria
supera a Palestrina en certs moments, i no
pas en l'escritura de les veus, els depès de la
qual, si existeixen, hom els troba a la vista
de la partitura i no a l'audició de l'obra,
tal com succeïa també en Bach, que a l'exa-
men visual moltes vegades produïa esgarri-
fances, mentres que a l'audició resultava dissonant
com una seda o tan atenuat, que si hom
no s'hiagués fixat en l'escritura ni s'en ad-
naria! És curiós que el F. Lujol, que en les
partitures modernes s'escandalitza davant
l'escritura normal i escolàstica, que qualifica
de feble major, i s'extaria davant certes agre-
gacions sonores i moviments de veus que d'una
hora lluny delaten la poca trassa i l'absència
de bon gust, trobi censurable, a moment, l'es-
critura de Palestrina. Jo trobo que és pre-
cisament en aquells moments quan li hauria

d'agradar. Segurament, tal com tu dius, (2)
deu inser aquest un postulat de la revolució
en marxa que a nosaltres, que no som re-
volucionaris, ens escapa.

Els vents de fronda que em dius corre-
gueren per Barcelona a darrers de juliol,
també arribaren fins aquí, amb noves
d'esdeviniments greus a Navarra i a Ara-
gó que no s'han confirmat. És simptomàtic,
de tota manera, que en un moment donat
i en diferents indrets corrin aquests vents;
semblen espurnes d'un foc amagat.

Estic completament d'acord amb tu que
a en Penant aquella visita li ve molt costa d'ament
860 comprèn perfectament i donaria qualsevol
cosa per tal de poder no la cotabiar. A mi em
fa por, però, que l'interessat noti l'abstenció,
s'empolpi i dexcarregui un cop d'estaca. Supro
però, que el cas ja el deu prevenir en Penant
i haurà procurat posar el pegat abans del
cop. A mi no m'ha dit res, i això que te
lletres noves, una de molt interessant, per con-
testar. Potser s'ha instal·lat a Centelles uns
quants dies i vol fer repòs integral.

Aquesta lletra tan interessant que li
vaig escriure, fou motivada per una lletra
que jo vaig rebre de Barcelona, escrita per
D. Alfonso Sala Conde de Egara i acompanya-
myant-ne una de deu pàgines que de des-
de Legovia, on reposa, li havia adreçat el
F. Clau. Aquestes dues lletres, que vaig
rebre el dia 11, m'han amargat l'existència

durant tots aquests dies. En deia el Comte que m'interès de la lletra del Sr. Otano, en la qual aquest exposava un pla que ell, el Comte trobava excel·lent, magnífic i immillorable, em demanava resposta urgent per tal que ell pogués escriure al Sr. Otano, i m'encarregava visites i mobilitats en nom seu tita una serie de personalitats per tal de resoldre la part economica del pla que proposava el Sr. Otano. Suposo que ja hauràs endevinat que aquest pla és el de l'excursió artística de l'Orfeo a Madrid i que tenia com a feu forsat la inauguració del nou Conservatori, que s'encarria amb la inauguració del civil. Per tant, havíem de sortir de Barcelona el dia 7 d'Octubre; el dia 8, a les sis de la tarda havíem d'assistir a la sessió inaugural del Conservatori. El dia 9, a la nit, havíem de donar un concert de Gala en el teatre Calderon, el dia 10 de 7 1/2 de la tarda a 10 nit havíem de donar un gran concert popular en el Monumental cinema, (4000 espectadors) el dia 11 havíem de sortir cap a Saragossa, i el dia 12, festa de la Verge del Pilar Patrona d'Espanya nosaltres havíem d'anar-li a cantar una Salve, suposo amb assistència de totes les autoritats i jerarquies. A la sessió del Conservatori també havíem d'assistir-hi totes les autoritats i jerarquies del Moviment a Madrid, totes les ambaixades, la premsa

i el professorat del Conservatori. Tot això³
ho exposava el P. Otano al Sr. Sala amb
tota mena de fets i senyals (10 pàgines d'escritura
petita) amb programes detallats, amb
consideracions sobre l'aspecte polític i artístic
de la qüestió, amb consells molt arrematats
referents a la confecció de programes, a base
com és natural, de restringir tot el possible
el repertori català a fi d'evitar manifestacions
de desgat del públic, amb ponderacions
sobre l'enorme avantatge que per a nosaltres
oferia una represa d'activitats sota
uns auspiciis tan favorables i amb un
auditori tan selecte i ortodoxe. Tanmateix
faltava en aquesta lletra la necessària referència
a l'aspecte econòmic de la qüestió, respecte
del qual deia simplement el P. Otano
que ens espavil·lessim, perquè ell no es veia
amb cor d'arrencar ni una pela de l'Estat;
i afegia que ell creia que això no havia d'esser
d'estadale, perquè temps enrera, quan es
tractava també de fer anar l'Orfeo a Madrid
per la commemoració de Victoria, uns senyors
amics de l'Orfeo, parent un d'ells del Sr.
Millet (en Felix), li havien dit que de la
part econòmica no calia preocupar-se'n,
que ells es cuidarien de tot.

Tots contar el derivi que aquestes dues
lletres em devrien causar. Per de prompte, el
fet de que per un assumpte que interessa ex-
clusivament a l'Orfeo (el P. Otano no parlava

per res de l'Orquestra Hebica i posava en programa
la 9.ª Simfonia executada per la Filarmònica de
Madrid sota la direcció d'en Ferrer Casas!) el
P. Otano es dirigís al Sr. Sala i no a en Puig
o a mi directament, demostrava l'existència
d'un tracte i un treglado muntat entre ells
dos que calia desfer la tot preu i amb la
màxima urgència. Això em va fer prendre
la decisió d'eliminar, en certa manera, el
compte i respondre jo directament a la lletra
del P. Otano, i així ho vaig fer. El dia
12 sortia cap a Segoria una lletra nova
(de 6 pàgines!) molt meditada i molt pos-
pesades les idees, els conceptes i fins les paraul-
les, en la qual, després de donar-li amb
tota cordialitat les gràcies per la seva inter-
venció i pel seu interès per la nostra represa
d'activitats, li exposava amb tota fran-
quitat però amb tota fermesa les moltes i rai-
raons que ens impediien absolutament la
realització del seu magnífic pla i li deia
que jo no em veia amb cor de fer canviar
decertament l'Episí fins el mes d'Abil o
el Maig de l'any vinent i que jo no estava
disposat de cap manera a fer actuar l'Episí
amb una preparació deficient. La dignitat
de l'entitat que el Sr. Millet amb l'esforç
de tota la seva vida havia posat tan aumt.
i la meua pròpia dignitat, tan modesta com
volgués però per a mi no menys preciosa,
aguditzaven el meu sentit de responsabilitat
i em posaven en el cas d'ésser exigent fins a l'extrem.

Al Comte d'Egara li vaig escriure (i
simultàniament regraciant. Es també, fet
seu interès i dient-li que, a fi d'estalviar-li
feina, havia pres la llibertat d'escriure direc-
tament al Sr. Otano; i li adjuntava còpia d'aquesta
lletra.

Aleshores vaig escriure també a en
Ramarit enviant-li còpia de totes aquestes
lletres, les rebudes i les enviades. I em vaig
quedar esperant el resultat amb la inquietu-
tud que pots suposar; és una quèstió tan
viduosa la nostra i s'ha anat tornant tan
embolicada i perillosa amb la intervenció
ben intencionada (hem de suposar) del Sr. Sala,
que un sempre està amb l'ail al cor.

Felicitment, però, tot ha anat com jo
desitjava i sense trencadissa de cap mena.
Aleshores vaig rebre lletra del Sr. Sala, molt
afectuosa i cordial, en la que em diu que
les meves raons l'han convençut plenament
de la impossibilitat de dur a la pràctica el
pla del Sr. Otano i que des d'ara es posa a
treballar (aquest home és d'una activitat es-
pantosa) per tal que la nostra excursió es
realitzi per l'Abril o Maig vinent junt amb
l'Orquestra Ibèrica (de la qual jo li parlava,
estranyant l'eliminació que en feia el Sr. Otano)
i bajo su experta e inspirada tutela (i
textual). La recepció d'aquesta lletra ja em
deixà respirar quelcom més tranquil. Faltava,
però, veure per on s'enviaria el Sr. Otano, quan
avui he rebut una lletra seva llarguíssima
(12 pàgines!) en la qual, fet unas pocas miles,

es desfa en excuses i explicacions que no li dema-
nava, em dona tota la raó i em prega que
per l'Abil. Maig, quan anem a Madrid,
donem al Conservatori l'audició que ell
proposava donessin ara amb motiu de la
inauguració. Ja veus quin tiberi! Quan
serem a Barcelona llegirás tot aquest joc
de lletres, que queda força interessant.

Em deïes en la teua lletra que has treballat
en l'arregle i ordenació de coses del teu pare
(a. c. d.). Ben fet. Però no oblidis de fer
soltes. Escriu, composta, que tens condicions per
fer ho molt millor que d'altres. T'hauries d'im-
posar l'obligació de tenir sempre alguna obra al ta-
bor de la mena que fos, i treballar hi cada dia una
estona, mal que no s'ries vigari una hora. És l'única
manera de fer quelcom (el que hem de tocar moltes
veces) i no novellar-se.

Vaig rebre lletra d'en Tomàs en la que em
communicava que em havien demanat per a cantar al
funeral i misses de la Sra. Julià, i que es proposava
també una gimnàsia d'homes cantar el Rèquiem
gregorià i motets durant les misses. Si vaig dir
que tirés avant, i aliviar dequieren fer la cantada.

Del que em dius de tornar a Barcelona pana-
da la flor, ben fet, joia com ja sap per l'experiència
de cada any, no hi ha res a fer fins a començaments
d'octubre, sobretot amb la ocació de nois. És possible
que jo també baixi passada la merce. Posat d'acord
amb en Tomàs per si convé que ell faci algun
assaig. La nova de la mort del pobre Gilbert m'ha causat
molta pena; malgrat les seves idees estranyes era un bon
noi i es pot ben dir que el seu patriotisme mal entès ha
estat la seva perdició. Déu el tingui al cel.

Molts records de la Tàntia per a l'Isabel, l'Albina, tu
i els nans. Salutada també a l'home de part nova
mana al teu amic — Enric Rigol.